

Lục Tỉnh Tân Văn

Directeur Politique—L. MARTY
Adm. Gérant—NGUYỄN-V. CŨA
ADMINISTRATION
ET RÉDACTION :
 Saigon, Rue Cathai, 157. (1er Etage)

GIÁ BÁN :

Năm-kỳ, Trung-kỳ và Cao-mán
 Một năm . . . . . 6\$ 00
 Sáu tháng 3 50
 Ba tháng 2 00

聞新省六

MỖI TUẦN LẺ RA BA KỶ:
NGÀY THỨ HAI, NGÀY THỨ TƯ VÀ NGÀY THỨ SÁU
 Mỗi số bán lẻ 0 04
 TELEPHONE N° 475 Adresse télégr. : LUCTHIN-SAIGON

GIÁ BÁN :

NĂM-KỶ, LÃO, ĐÀI-PHÁP VÀ THUỐC ĐIA.
 Một năm . . . . . 7\$ 00
 Sáu tháng 4 00
 Ba tháng 2 25
 On s'abonne sans frais dans tous les bureaux de poste.

POUR LES ANNONCES, s'adresser à SAIGON : Aux bureaux du Journal.
à HANOI : Aux bureaux du Trung-Bắc-Tân-Văn.

On traite à forfait pour les contrats de longue durée. Les prix sont payables d'avance.

KHÁNH-HẠ HÒA-BÌNH

(Les Fêtes de la Paix)

Vui đồng vui, lo cũng đồng lo

Trước ngày 28 Juin, là ngày lán Phái-viên Đức-quốc Muller, Giesbergs với Lienerit phê tờ hòa giữa hội đồng-đồng cùng hàng Phái-viên Liên-hiệp như ông Clémenceau, Pháp-quốc, Wilson, Hué-kỳ, Lloyd George, Hồng-mao, v. v., thì Pháp-quốc và các Thuộc-địa Pháp đã tính tới lễ Khánh-hạ hòa-bình, mừng cuộc hòa-an bốn bề. Đến ngày hòa-ước phê nhận rồi, ông Clémenceau, muốn cho các Thuộc-địa và các xứ Bảo-bộ của Pháp đã hết lòng vì Pháp, đồng cộng-tru cùng Pháp, hoặc đã trái mặt phơai can xông tâu đột pháo trong cơn khói lửa, ngày nay đồng cộng-lạc cùng Pháp cho phi chỉ ước mơ từ năm mươi tháng, nên truyền định lấy ngày lễ 14 Juillet làm ngày Khánh-hạ.

Thừa-trưởng Pháp-quốc muốn dâng vậy, quan quyền Tổng-thống Đông-dương Monguillot với quan quyền Tổng-đốc Nam-kỳ Maspéro cũng đồng muốn vậy. Hai ngài, vì đã thấu tức thành của dân Nam-kỳ, dân Đông-dương, dân trung, tận biểu cùng Pháp-quốc, lại cũng vì tính khoan-hòa đại-độ của hai ngài, thiết cuộc lễ Khánh-hạ trong Nam-kỳ rất lớn, trước là mừng cho Pháp-quốc, sau là dùng để cho dân Nam-kỳ, bắt luận Tây, Nam, Chà và Chéc, giàu, nghèo, sang, hèn, đồng chung vui một cuộc, hi-hạ phi lòng, ấy mới thật công-bình, hết hơi lo tới hơi vui chung, chẳng để một ai riêng thắm.

Ngoài các cuộc đã kể ra trong số trước, bên vô thì ngài chuẩn cho binh Langsa 1800\$00, binh Annam lính lập, lính-Pháo-thù và lính thủy, ngài cũng có chuẩn một số tiền riêng cho ăn uống chơi thông-thả; còn bên văn chưa rõ có bằng cấp chi chẳng, chớ các ti các số, trong bốn ngày, 12, 13, 14, 15, Juillet thầy đều đồng cura.

Lời nhắc nhở

Xin nhắc các nhà đọc báo nhớ rằng từ ngày 2 Mai, tờ Lục-Tỉnh-Tân-Văn đã mở rộng tám trương, tại mỗi tuần xuất bản ba kỳ, là thứ hai, thứ tư và thứ sáu. Thêm số, thêm trương, mà giá mua trọn năm chẳng thêm, giá bán lẻ lại sụt còn 4 chiêm một số; chủ ý muốn tiện cho moi người có thể đọc L. T. T. V. là một tờ báo sẽ trở nên lớn và sáng-sôi hơn hết trong cõi này.

Vậy xin nhà đồng-chi với quan Toàn-quyền Sarrant, muốn đóng góp thấy những sự cải lương, lợi dân ích quốc, hãy rảng và giú (cho Bón-quan thành) hành.

Tóm lại, về cuộc lễ Khánh-hạ hòa-bình này, Văn-vô hai bên, từ thượng chí hạ đều đồng cộng hưởng, duy có số Tuần-thành, lính Tuần-thành Tây và Nam, vì phận sự, đứng không yên chỗ, ngồi chẳng yên nơi, có phứt nào rảnh đầu mà chung vui trong cuộc.

Vả lại phận sự lính tuần thành, quanh năm dày công khổ-nhọc, làm lúc hiếm nghề; ngày thường còn đứng buổi nghĩ ngơi, thay phiên canh gác, chỉ từ có cuộc lễ lớn nào, thiên hạ lớn-xộn lao xao, quần áo như ném ngựa xe như nước, thì lính tuần thành lại càng phải nhọc nhằn hơn nữa. Thật vậy, quả vậy, lời thì luận đây chẳng e chút sai lầm; thì xem mỗi khi có cuộc lễ nào mà thiên hạ vui chơi đồng đảo, thì số Tuần-thành có thong-thả chẳng? Phải xua hết ra, lo nghiêm ngặt ngày đêm ngừa những sự biến sanh, chớ thiên hạ vui chơi yên ổn.

Thế thì cuộc Khánh-hạ Hòa-bình này số Tuần-thành có đồng cộng hưởng chút chi chẳng? Nếu chẳng e còn có chỗ sai lầm, tôi dám hó rằng: Không ngờ; cực thêm thì có! Mà lòng khoan nhơn đại-độ của nhị-vị thượng-quan Monguillot và Maspéro nào có muốn để cho ai riêng chi vậy đâu. Tôi đã nói lớn rằng hai ngài muốn cho tất cả dân Nam-kỳ, Langsa và Annam, cùng là dân ngoại-quốc kỹ ngữ trong đất này hết hơi cộng-uy, ngày nay đồng cộng-lạc. Nếu còn có chỗ không đồng cộng-lạc vì việc lớn phận, thì phải chịu nhọc trong cơn thiên-hạ vui chơi, lễ cổ nhiên, hai ngài mà thôi. Hai ngài cũng ban ơn riêng nhỏ cho chớ.

Theo ngu-kiến tôi, vì lệnh trên có chuẩn ban cho quân-binh Langsa và quân-binh Annam hai số tiền, dùng thiết lập cuộc vui chơi theo ý, thì chuẩn cho số Tuần-thành, lính Tây và Annam một số tiền nào đó, dùng để hết bốn ngày lễ rồi, nghĩa là khi thiên-hạ vui chơi xong xả rồi, rảnh tay, cùng nhau chung một tiệc no say, chén lạc chén thù, khánh-hạ hòa-bình, mừng cho Pháp-quốc đương danh trong cõi.

Đặng vậy mới là trọn vui cho. Ước trông nhị vị thượng-quan nhậm lấy tiếng cầu này, trông xuống ban cho lính Tuần-thành nhớ chút ơn riêng cho thóa.

LẬP-THẮNG.

DIỄN BẢO ÂU-CHÂU

(Havas)

Paris, le 28 Juin 1919.

KỶ TÊN TỜ HÒA

Vụ kỷ tên tờ hòa quên khách tới Versailles rất nên đồng đảo

Hàng Phái-Viên, lúc hai giờ chiều, đồng trụ tới Galerie des Glaces, có quân binh giăng hàng nghinh tiếp. Trong đám quân giăng hầu đây, có nhiều tên tung tành bị thương tích, theo còn rằn rằn; quan Thừa-Tướng ngựa dịp chuyện trò để lời an ủi. Khi hàng Phái-Viên an vị rồi, đúng ba giờ chiều Phái-Viên Đức-quốc mới đến. Thừa-trưởng Clémenceau khai hội và phán rằng tên của hàng Phái-Viên Đức-quốc kỹ, kể như một đều bảo ước chắc chắn đời đời cho các điều giao trong tờ hòa ước, đàng thì hành trọn tất. Phán rồi ngài thỉnh Phái-Viên Đức-quốc kỹ tên; khi ấy đồng-hỗ chỉ 3 giờ mười hai phút. Phái-Viên Đức-quốc-kỹ tên rồi, mới tới ông Wilson, Lloyd George, Phái-Viên Ytalie Nhựt-Bôn, Belges, Grees kỹ. Phái-Viên Uruguayens kiểm châu phê. Năm giờ rưỡi bãi hội. Đến không lễ binh rước, mà khi Phái-Viên Đức-quốc-bước ra về, ba quân lại hồng súng lễ đưa; súng nổ vang nhạt-thiếu chấp trời. Người coi đều độ, tung hô ông Clémenceau, ông Wilson, ông Lloyd George với ba-quân dự hội.

Phái-Viên Trung-Huê không kỷ tên tờ hòa.

Bàn sự học con gái bây giờ NÊN TRẺ NÀO ?

Người ta ở đời, không cứ đàn ông đàn bà, đều là người gánh vác công việc trong xã-hội cả, chỉ vì sức có mạnh yếu khác nhau, vậy nên kẻ việc trong, người việc ngoài, chia ra làm cho tiện, nhưng mà đôi với xã-hội, thì cũng như nhau, như thế thì không hạng người nào mà không cần không học được.

Bản ông cần phải học, thì ai ai cũng đã hiểu; nhưng đàn-bà lại cần phải học

hơn nữa, lễ ấy nhiều ông vẫn chưa chịu công-nhận cho.

Kia những ông không để tâm vào sự giáo-dục không kể.

Nhưng có ông lại nói: « Con gái không tài, tức là đức dày, nhân sai, hiền làm, đến nỗi sinh con gái mới cứ nuôi thành một cách đàn-dại, lầy lầm đức hay; không biết bôn đức đàn-bà là những gì, há phải thiệt nhứt đút cục mà là đức sao.

Lại có ông lại: « Cho con gái đi học, sợ hay viết thơ cho trai; nhưng không biết con mà đến thế, nên tránh lại cha mẹ và ông thầy. Kia cho học, mà cho học chuyên Hoàng-Trừu, thơ Xuân-Hương, để làm giáo-khoa, biểu, sao không hư! Và lại giáo-phong không lối, lại không biết chữ, càng thêm hay nhiều. Xưa nay những đứa ông-ho lo gì biết chữ.

Lại còn có những ông đã biết cho học là phải, nhưng lại bảo: « Con gái cần chi học làm, chỉ may mắn học về việc con gái nên học mà thôi, chớ học về các giáo-khoa, e rằng thừa quá. » Thưa: không phải, các ngài thử xem, chớ người ta để thân mà ở, có hết một vương chiểu hay không, mà sao phải một vương thân, năm, ba, sáu đời mới gọi là đã ở được; huống chi chửa nhà trai gọi là phu-quan, chửa nhà gái cũng gọi là tế-quan, lại gọi là nội-trưng. Ủ! đã gọi bà vua con trong nhà, há tướng thân nội-trợ, chức-trách ấy, há chi rằng bép núc, và áo, và tính thức nơ, mà thôi sao.

Tôi tưởng dịp đờ không biết là gì, có sai đi chớ, cũng hổ-ngờ chim chích vào rừng; không-khí không biết thế nào, có khi chồn buông-loan, mà để thành chết ngột; không học cai-trị, mà để có khi không biết cả thầy-cháu vào phẩm-cấp nào; huống chi luân-lý, triê-ly không hay, còn biết gì mà ở với gia-đinh và xã-hội. Tôi thiết-tưởng công việc đàn-ông bao nhiêu, đàn-bà công việc chừng ấy; mà có lễ việc đàn-bà lại mặt-thiết và quan-hệ hơn nữa; thế thì sự học của đàn-bà, không lẽ nào nên giáng cấp qua mà cho là đủ được.

Huống chi đàn-ông còn được phép đi đây đi đó, tiếp kế nà, người kia, tuy ít học-sao-đọc, nhưng nay kích-thích ở phú-quan, cũng rành rành mà sinh khôn khéo; huống thế, khép-nếp, đàn-bà lại học-sao-đọc, vậy lại không học nữa, quả mong mở mắt ở đời nào?

XA-BONG MAT-XAY.
 Tôt nhất cõi Đông-dương

Con ngựa một sừng

HAO-VINH Công-ty
 (HANG ANNAM)
 146me Rue Lefevre, Saigon
 AGENT EXCLUSIF

Bằng nói: cứ thuận cây trơ trời, ngu, sáng, hay, hèn, rút vào tiền-định cả, công giáo-đức chẳng ích được bao nhiêu, thì thiếu ý tôi dám xin phép các ngài mà cãi mồi. Người ta và-chứa việc trời, chẳng qua ở những điều như-thế, nếu để cho tạo-hóa, chắc hẳn kẻ hư thì thiệt hư, mà kẻ hay rồi cũng hư theo: sự giáo-đức là cốt giúp về người trung-tài phần nhiều, chứ không nên lấy một vài người thật tốt trời sinh, hiếm có ở đời, mà làm gương được.

Chỉ vì bàn quanh cái quân mồi như thế, vậy nên bọn các bá con mẹ trịnh-độ vẫn so-lẻ nhau mồi, chứ ra thế nào. Nay tôi xem kẻ mà lời có tài, thì thường hay lằng-áp cả chống, cứ-xử nhiều điều kiểu-hoạnh; còn những hạng cổ đời, thì lại bơ-thờ; tuy có tinh phạt hiền-lành, thì lại rầu vì nó việc nhà không hiểu. Lo-thờ, loảng-loảng, đời ít thay thực-nữ, hiền-phỉ. Tóm lại chẳng qua một câu rằng: Núi-giờ dân minh, thật là không giáo-đức cả !!

Có kẻ hỏi: thế thì nay có con gái, cứ nên cho học trường nữ-học, mà may sẽ thành được có giáo, thế là cực-diêm hay sao? Thưa rằng cần chi. Con gái nhà mình, cốt sao có học-thức, để nhân-cách hoàn-toàn, về nhà người nên phẩm-giá một tòa man-phụ, đầu bặc kếm cũng còn biết cư-xử, biết công việc đủ các trí gia. Nếu đã đủ tư-cách đàn-bà, tức là đủ tư-cách thánh-hiền ở đây. Các cô giáo An-nam ta, học-hành kiến-thức, có đâu đã được rỗng-xa; huống phẩm-cách nét-na các cô mà đủ để phục người, chỉ về phần ít. Nếu mục-đích mà chỉ mong tới thế, e tiến-trình cho bọn nữ-lưu xã-hội, sẽ ra thế nào.

Hỏi: thế thì nay có con gái nên cho học thế nào? Thưa rằng: cũng phải nên trước học phổ-thông, rồi sau mới rút vào thực-dụng mà riêng phần con gái.

Này cách-trị, địa-dur, toán pháp, vệ-sinh, cai trị, lịch-sử cũng nên theo các sách giáo-khoa quốc-ngữ mà thứ-tự học lên; còn luân-lý, triết-lý những điều thiết gần, và quan-hệ với lợi-tưc mình, nên trích dịch những lời hay ở các sách ra để dạy. Đã học theo phổ-thông như vậy, lại nên bớt thì giờ trong các tuần lễ, dạy nấu, dạy may, dạy làm các việc, lớp trẻ thì dạy qua định-thị; lớp hơi lớn thời đã bắt đầu thực-hành, lựa những việc mà quan-thiết với trong nhà, đến nên có dạy tập sản làm ra bài để cất nghĩa cho dễ hiểu, mượn đủ người biết việc để dạy cho hẳn biết làm; may, không cần ai công-thêu thì cốt rằng có làm vậy, tâm-lương, biết mà để mặc, việc, không cốt tay làm đủ may hơi, máy điện, cốt cần về bài nấu-nướng, bài làm ruộng, bài buôn-bán, bài chăn tằm dệt cửi, các việc cho tinh; và rất cần hơn hết là ở những cách xử với người nhà, cách tiếp xúc với người ngoài, đứng sai-điền để đến nỗi tai-tiếng then-lòng, thế là trọn-ven cách làm người trong đám thoa-quần đây. Công việc nào ở xa-ôi mây, cho là khó thì bớt, cho là dễ thì để. Câu nói: «Người sinh đời này, muốn làm thông, trác, thì được thông, trác; muốn làm cò-rà, thì được cò-rà.»; đó, há những bọn râu-mày được nhận cả, thôi sao! Tôi rất sẵn lòng vì các chị em rèn bước mà mong; mà rất chúc nguyện cho các sĩ-giáo-ông nên trước nhận chỉ-nam mình cho thẳng hướng.

Còn chữ nho, tiếng pháp, nếu kẻ nào tư-chất thông-mẫn, học qua học thiệp-lập đình-thí, chẳng hạn; chứ học thông, tốt, muốn thông, muốn hay đều, bước vững, mà say chượng chữ khác tiếng, tôi thiết-trương con gái nước nhà chưa cần; và sự đó là sự học tôi-cao-đẳng, để gây-đựng một vài người thật tốt, thấu lý-vấn-minh ngoài, là những đặc-biệt-giáo-khoa,

không phải nghĩa cấp-thành học-hiệu, quan-yêu làm cho sự học phổ-cập không ở hiện-kim nữ-giới. Gọi là mây lời bàn chung về sự học của con gái cho biết là một việc cần, còn cách-thức học thế nào xin để bình luận sẽ bàn.

*Hoài-đức-phủ Giáo-thụ
NGUYỄN-DINH-Ty lai-cáo
Rút trong Nam phong.*

Phong hóa về cuộc chơi cờ-tướng

Xin lỗi chư qui ông hay chơi cờ, tôi đích bát này ra thật honest ý chỉ dám làm cho nhẹ thế chứ qui ông; nhưng mà, ý đại khái của tôi là mong có một đêm đem các lời sơ sẩy dưới đây mà chỉ dám cho nhiều vì còn trẻ vừa biết chơi, chưa từng thế lệ như các ông, nên nhiều khi hay làm đều trái phép lịch-sự (rầy lộn, gây lộn, đánh lộn), vãn vãn....

Trong các cuộc chơi, duy có cuộc chơi cờ thì là lâu đời hơn hết và lại nhiều người thao nũa. Giờ chơi có do ra nơi dân các nước vãn-minh bên phương Đông, như người Ba-tư (Perses) người Ấn-độ (Indiens) và người Thanh (Chinois). Dần dần qua đến cõi Đông-dương, nên trong nước Nam ta, nhiều vị hay chơi cờ-tướng (tức kều là đánh cờ-tướng). Cuộc đánh cờ-tướng xem ra rất thú đến đối đánh ăn chơi mà đôi bên cũng đem hết trí khôn, tìm nước hay mà tranh nhau. Và chẳng cuộc đánh cờ chẳng phải là một cuộc giải buồn tầm thường. Vì chơi nó rõ được nhiều tánh tốt hữu ích trong đời. Vì sự đời chẳng khác chi bàn cờ vậy, trong ấy có chỗ lợi mà thế lợi, chỗ tranh mà thế đấu, có kẻ nghịch mà kinh chống, lại còn đều may sự rủi, ấy chớ nên để đặc và khôn đại cùng như.

Lại còn lợi-đang khác nữa, như là:

Biết lo hậu. — Sở dĩ là đang đi nước trước mà đã tính nước sau; vì mỗi lần đi cờ thường nghe lo thẳm rằng: nếu mình đi con cờ này, không biết có con nào ăn nó không? Có bị hại không? Có con nào giữ nó không?

Thấy lệ làng. — Nghĩa là người lại đánh cờ, cho mà đi rảo cùng các con cờ, biết con nào giữ con nào, phải sắp đặt chỗ nào cho hay, biết con nào bị ăn, tinh coi giữ nó được không, tìm cách để giữ nó cho có mình khỏi hại, cũng là làm làm sao cho ăn đặng cờ của người?

Sự dè dặc. — Nghĩa là không nên đi hối hả, phải coi chính chắn từ nước cờ, vì hệ động con nào thì đi con này, còn hệ đặt con cờ này, thì chớ khá hơn lại (hạ thì bắt hườn).

Biết do nơi thức lệ đánh cờ chừng nào, lại càng hữu ích cho mình trong việc ăn ở đời chừng này, như là trong cuộc chiến tranh. Thì như lúc ra trận mạc, chẳng may đến bình-nhâm chỗ hiểm nguy, lẽ nào bình-nghịch không đầu chiếm mà để cho thoát khỏi về nơi hiểm địa khác hay sao? Vì vậy phải cần thận cho lắm, phải nỗ lực bình sanh đấu trí sùng nhau mới đặng.

Nhờ được đánh cờ mà tập được tánh phần chi trước những việc bất trắc, tập thói nhẫn nhục ước ao làm

việc cho sẵn tới, lại ráng sức chế ra cho tiện việc nữa. Ngồi vào bàn cờ thấy hiểm sự rủi ro, sự đổi đời trao chác, và nhiều khi bị mắc nước cao, tưởng đã thua rồi, song nhờ diệu sự một chấp, mà phá khỏi trùng vây, lại thừa thắng đuổi luôn cờ nghịch, cũng như lúc hơ hồng đang kia mà làm cho huế có nhau cả.

Chờ nên tập những điều trái ý nhau, chớ nên dùng cuộc chơi gian xảo, cũng lời mầu nhiệm ý riêng mà làm cho xích mích nhau. 1° Phạm hễ đôi bên giao cờ đấu trí, thì phải tuân theo thức lệ, chớ nên kẻ tuấn người không, thì sanh ra sự bất bình cùng nhau cả. 2° Trong cuộc chơi cờ, nếu rồi làm lộn đều chi, thì đôi bên cũng nên nói tay mà tha lỗi cho nhau. 3° Chờ nên chơi gian đánh-lộn mà gỡ rối cùng toán nước lợi cho mình. Nghĩ lại có vui chi mà đánh cờ với những lũ đồng người, vậy cũng chẳng nên chơi có cùng kẻ ấy. 4° Nếu người bạn có mình có tánh chậm lụt, mình cũng chẳng nên thúc hối người, cũng thấy người chậm vậy mà làm mất giận, chớ nên bắt hồng, hút gió, lấy đồng hồ coi giờ, lấy sách mà đọc, nhiep căng, rung đuôi cũng làm các chuyện chi cho người lằng trí, vì các cờ ấy đã mich lỏng người mà chớ, lại còn chẳng phải đánh cờ như vậy mà gọi rằng đánh giỏi, mà là kẻ mọn người lại là đều vô phép. 5° Chờ nên kiểm đầu trường giữa thanh lưỡng gạt bạn cờ, mình mà giả than rằng: Minh đi sai nước hay là than đối rằng: mình chắc thua rồi, đừng ám nhân người phải lần lờ hơ hồng chẳng thấy được nước kín của mình; chơi như vậy ai gọi tay nghề, mà người gọi cho là tay gian; tay lại 6° May mà ăn được, cũng chớ nên nhạo người và tỏ lòng hân hoan thái quá. Phải lựa lời phép tắc thiết tình mà ăn ủi người cho bớt sự ngã lòng rừ chi. Thì dụ nói như vậy: «Anh đánh khá hơn tôi, song anh sợ ý một chút». — hay là nói: «Anh chơi mông quá». — hay là nói: «Anh thắng tôi mà mắc anh sợ ý nên tôi ăn anh mới được» vãn vãn.... 7°

Còn khi coi đánh cờ, thì phải gìn lòng lẳng lặng, nói ý một chút cũng đủ hiểu mà làm cho đôi bên khinh nhau. Trước là mich người mình không chỉ ý, vì lời nói ý đó có khi làm cho người rợn rợn mà thua đi; sau là mich người mình chỉ, vì người tưởng chắc ý mình lấy cờ mà đi, nếu qui người nọ cao nước hơn bắt lại.

Chỉ có phải là sanh sự mich lòng nhau không? Hễ hạ thủ bắt hườn, chớ nên làm trái lẽ mà sanh sự rầy rà tranh đấu. Chẳng nên ra đấu cùng chỉ chờ trong cuộc cờ. Kéo nào chẳng giữ được nề nếp ý các lời dân trong khoản này thì nhắm mắt, chẳng nên coi đánh cờ, vì coi lâu ắt có chuyện rầy. Như gặp dịp mình vào đánh được, (nghĩa là thế kẻ khác nếu muốn ra tài, thì hãy vào gây cuộc, chớ ích chi mà làm rộn cùng chỉ bảo cho người).

Nếu bạn có mình sức có hơn mình thì chớ nên vội ăn cờ người, nhưng mà phải hạ sức mình mà đi sức và vài nước, chớ ngựa lừa người số ý mà ăn cờ người đi, hãy chỉ đường lợi hại nước đỡ hay cho người, số đi như dạy người thêm vậy.

Vì lòng khuôn phép quảng đại ấy, có lẽ mình phải thua, song lẽ mình ăn là mình được lòng người mến chuộng, cung kính, yêu thương, lại

nhưng kẻ coi ngoài khi cũng có dạ khen thầm mình mà chớ.

*NGO-KHUYẾN-SANH
Thành-phố Gò công*

Mây lời từ giả của «ĐÔNG-DƯƠNG-TẬP-CHÍ»

Bản báo xin có lời kính cáo độc-giả liệt-qui biết rằng: Báo Đông-dương-tập-chí đến số 231 này, thì thôi, không xuất bản nữa, mà tập phụ-trương Nam-học niên-khoá cũng vừa hết năm học thì cũng nghỉ. Báo Đông-dương-tập-chí sẽ đổi làm tập «Học-Báo» chỉ chuyên riêng về giáo-đức và việc dạy học từ ở các Sơ-đẳng học-đường. Tập Học-báo mới ấy, đến ngày 1er Septembre mới xuất bản số đầu, vì bây giờ là dịp nghỉ hè, và lại cần phải để cho các nhà soạn giả có thì-giờ mà sửa soạn.

Tập Học-báo mới này nguyên trước là một phụ-trương Đông-dương-tập-chí, nay thành ra cánh lớn lên thế nào, ấy cũng bởi cái lẽ tiến-hóa của mọi việc ở đời; về việc gì đã không thích hợp với sự cần-dùng của người ta nữa, thì tự khắc phải biến đổi đi, để chỗ cho việc khác. Báo Đông-dương lúc đầu đã bỏ ich học quốc-dân là thế nào, thì độc-giả liệt-qui cũng biết, lựa là phải nói nhiều lời làm chi. Những việc đời mỗi ngày một tiến-hóa, bấy giờ những tân văn, tạp chí đã mở rộng ra, nào Nam-Phong, nào Trung-Bắc, mỗi một báo chuyên riêng về một phương-diện quan hệ đến sự sinh-hoạt của xã hội mình.

Còn cái phương-diện giáo-đục của dân con em cũng là một điều thiết yếu cho vận mạng trường lại của nước-nhà, há lại bỏ hững hờ được hay sao?

Bởi vậy trên chánh-phủ vẫn có lòng trông-lệ, mà dưới quốc-dân cũng có nhiều người lưu-tâm về việc dạy dỗ. Cho nên Học-Báo này cũng phải có một địa vị riêng mà cùng với các báo khác, giờ vai vào gánh vác một đôi chút. Miến là phải sắp đặt cho có phương-pháp, lời lẽ cho phân minh, để cho những người có cái trách-nhiệm giáo-đục có sẵn một cái cơ-quan chắc chắn để giúp mình mà làm việc bổn phận.

Báo Nam-Phong và thanh, báo Trung-Bắc đã lờn, nay Học-Báo lại thành nữa, thì Đông-dương-tập-chí tất phải thôi đi. Vậy từ nay thôi đi, báo Đông-dương xin từ biệt chư độc-giả liệt-qui, để phần cho các báo mới là con em mình, được ra sức giúp quốc-dân cho tiến được tiến hóa!

RAO

Kính lời chào lục-châu và chư vị dùng rượu đàng rỏ: kể từ ngày mồng một tháng Juillet 1919, thì những người khách-trừ và An-nam đặt rượu tại Nam-kỳ sẽ thôi bán rượu của công-xỹ Langsa nữa, chỉ lo bán rượu nếp của mình đặt theo cách thức của An-nam thông giờ,

Pháp-Việt Khách-lầu Lò rượu Đông-dương

(HOTEL DE FRANCE)
N° 157 Rue Catinat Saigon
BUYNH HUỆ KỸ, QUẢN LÝ

Kính cùng qui ông qui bà rở, tôi là chủ tiệm ng Nam-hồng-Phát Saigon, nay tôi cũng làm quản-lý tiệm ng Pháp-việt Khách-lầu số 457 đường Catinat, tôi mới sửa lại cho vừa ý qui ông và qui bà, phòng rộng mát, sạch sẽ, có đường sắt, ván gỗ, nước trà và có chỗ tắm gội thông thả, xin qui ông qui bà thừa dịp đi Saigon, ghé lại tiệm Pháp-việt Khách-lầu mà nghỉ, thì tôi sẵn lòng tiếp rước qui ông qui bà luôn luôn.

Table with 2 columns: Item (Ngoại hạng, Hạng nhứt, nhì, ba) and Price (24 giờ, 24, 24, 24). Total 1 06.

Lệ gửi bài lại

(Avis à nos correspondants occasionnels)

Từ này sắp đi, bản-quản không đăng những bài lại cáo dẫu tên nữa. Vay xin các ngài ông nào, bà nào hứng bút muốn giúp bản-quản, hoặc gửi tin tức, hoặc gửi những bài hải đảm, nhân nhảm, đại luận thì phải ký thật danh hiệ, và biếu cả chức-nhiệp, chỗ ở.

Duy chỉ những người trong Tòa soạn và những nhà phóng sự hoặc giúp việc đã quen thuộc lâu ngày, và bản-quản đã có ghi tên trong sổ, mới được quyền ký bằng biệt-hiệ, hoặc tiêu tư, hoặc ký tắt mà thôi.

LỜI RAO

Hội nhà-máy Langsa đặt rượu trong cối Đông-dương kính ra cho bá-tánh hay rắng, kể từ ngày 1° Juillet 1919, nhà-máy rượu nếp sẽ đứng bán rượu của lò đặt ra cho các quán; bán ngay như vậy, lợi cho chủ quán, lợi cho người uống rượu vì rượu ngon mà giá lại nhẹ.

Hãng đã lập tiệm nhánh trữ bán trong châu-thành các tỉnh và trong các quán lớn thuộc Nam-kỳ và Cao-mên.

Muốn hỏi đều chi, xin hãy đến nơi tiệm số 2 và số 4, đường Lareyniêrre, Chợ-lớn, hoặc nơi lò-rượu Chợ-lớn Bình-lấy.

NHÀ HÀNG Nam-Thuận-Phát

LÊ-VĂN-LÊ kế nghiệp
Số đường Pellerin-Espagne số 69 - SAIGON
Kính,
Mời viên-quan quí-khách thừa nhàn đến nhà hàng tôi bằng bữa và dùng bữa trước là đàng vừa ý qui viên sau giúp tôi nên việc.

Từ ngày vào kế nghiệp, tôi đã sửa sang nghi tiết và sắp đặt mọi việc lại như mới. Chẳng những vật thực đủ mùi đủ vị, cách tiếp đãi qui-khách rất trọng hậu.
Tôi lại có lập riêng một phòng, để khi có qui cũ qui bà vào ngồi dùng bữa hoặc giải bài cho rủng dăng.

LỜI RAO CẦN KẤP

Hội chánh Agence économique de l'Indochine ở tại 35 rue Tronchet Paris (8e).
Muốn hỏi thăm đều chi cứ đến nơi đó.

QUẢN TÍN KÝ ĐẠI ĐƯỢC PHÒNG

CHỦ-NHƠN: LÊ-TOAN
60, RUE DE CANTON, 60. - CHOLON

Bản-hiệ có ở bàn các thứ thuốc rất thần hiệ, kể ra sau đây, mỗi hộp thuốc đều có chỉ cách dùng rất rành rẽ, nếu vị nào muốn xin Catalogue hãy viết thư cho hay, Bản-hiệ sẽ gửi tại nhà B. Thái-kỳ-Son ở đường Pellerin số 43 - Saigon, bản gửi thuốc của Bản-hiệ, chỉ qui vị trong Lục-chân có cần dùng thuốc chi, hãy viết thư cho hay, sẽ gửi cách Contre Remboursement, tiền gửi về chủ mua, hải chi.

DƯƠNG TÂM MINH THẦN HOÀN

(THUỐC BỔ TÂM AN TÂM)
Phương thuốc này chủ trị lo lắng quá độ, hao tổn tâm huyết, đêm ngủ chẳng ngon, tinh thần bất hoi, giảm sức uổng ăn, bàng hoàn thần thể, tỷ vị suy nhược, hay mệt hay quên cũng bởi học hành quá sức, đêm sương giải nắng, buồn bán nhọc nhàn, ngồi cả ngày, đi cả buổi, mệt nhọc tinh thần, các chứng về lao tổn dẫu đến thuốc này, rất nên thần hiệ, bởi nhuận tâm can, điều hòa huyết mạch, tổ tai, sáng mắt, định chí an thần, bổ ích nguồn khí, thêm sức sống lâu.

Mỗi hộp 6 hoàn giá sáu cật. . . 0 \$ 60
Gồm một thứ nữa có thêm nhiều vị thuốc tốt, và hộp bằng giấy mus.
Mỗi hộp cũng 6 hoàn giá . . . 1 \$ 00

SÂM NHUNG BỒI NGUYÊN VỆ SẠNH HOÀN

(THUỐC BỔ NGUYÊN KHÍ TƯƠNG SÂM)
Phẩm con người mỗi mỗi bần thinh chẳng đồng, tư chất đều khác nhau, hoặc bởi phần thiên thiên bất túc, hoặc nhờ phần hậu thiên tiếp dưỡng thất thường mà sanh bệnh hoan, bởi tại sơ thất nơi phần bổ thần, nên tiệm tôi hiệp chế phương thuốc này hòa hướn, không mạnh không công kích, chủ trị bổ nguyên khí nhuận huyết sanh hóa tinh thần, minh màng da thịt, an tâm ích thần. Như có bệnh dẫu thì tiêu bệnh, còn không bệnh dẫu đến lại càng bồi bổ khí huyết, sống lâu nhờ dai, mạnh sức mau con, thiệt là một phương vệ sanh để giúp đời làm bầu lự.

Cách dùng có chỉ trong tea.
Mỗi hộp một hoàn lớn giá một đồng 1 \$ 00
- hai hoàn nhỏ . . . 1 \$ 00
- bán . . . một đồng hai 1 \$ 20

SÂM NHUNG BỔ THẬN HOÀN

(THUỐC BỔ THẬN GIẢ SÂM NHUNG)
Dâm tương trong thân thể con người, thận là cốt rễ, nên phần tiên thiên hao kém, hậu thiên thất dưỡng thì phải mau dùng thuốc mà bồi bổ tinh thần mới dặng mạnh giới. Nên tiệm tôi gần lòng hiệp chế hoàn thuốc này công hiệu hàng như, điều hòa huyết mạch bổ thần tráng dương, tu nhuận mắt mày, khỏe loa ti vị, bồi khí sung thần, hoặc bởi sơ dục quá độ, mộng mị đi tinh, bạch trước, lậu, sạn tiết dâm dề, mồ hôi lai láng, hoặc hư nhược suy nhược, thần kém tinh thần, cũng nên dùng yếu ớt, tổ tai chảy nước, mắt giới như màng. Các chứng về hư tổn mà sanh, dùng đều thuốc này dưỡng cây khô đơm non đơm mưa móc, sung túc tinh thần nở nang dãi thì.

Mỗi hộp 6 hoàn giá sáu cật. . . 0 \$ 60
Cách dùng có chỉ trong tea.
Còn một thứ nữa có thêm nhiều vị thuốc tốt, và hộp bằng giấy mus.
Mỗi hộp cũng 6 hoàn giá . . . 1 \$ 00

HÓA ĐÀM NINH PHÉ CHỈ KHAI TÁN

(THUỐC HO VÀ BỔ PHÉ TÁN ĐÀM)
Vả bệnh ho là bệnh hay biến ra nhiều chứng nguy hiểm không kể xiết. Nếu thuốc không hay thì khó trị. Tiệm tôi có chế phương thuốc này để trị bình giản, bình ho chẳng luận lâu mau, hoặc phong hàn tà khí sanh ra ho, dùng đến liền thấy công hiệu. Thuốc chế không mất không nóng, đởn bà có thai, người lớn con nít chi đều dùng được cả. Thả là một phương thuốc trị bình ho hàng nhứt trên đời.

Mỗi gói giá một cật . . . 0 \$ 10

CHÁNH-HÒA-ĐƯỜNG

Pharmacie asiatique
Rue de Canton N° 54, CHOLON

Sâm nhung bồi nguyên vệ sanh hướn
Phẩm con người ta sanh ra bần thinh bất đồng tư chất các đi hoặc non trẻ không đủ hoặc tại thân hư tổn, nam nữ nhờ khí huyết mà tư sanh âm dương do điều hòa mà kiến thể, như không biết bồi dưỡng thì bị bần thinh sanh cho nên người xưa dãn là lo trị người quân tử phải biết bảo lấy thân, thì thừa lo chuyên mà chế ra thứ thuốc này tinh thuốc không hàn không táo uống dặng khí huyết sung vượng làm thân điều hòa chủ trị các bệnh như sau này.

1. Ở tại lòng búng con mắt cháng váng, huyết hư như dầu, đầu lưng yếu gối, các chứng hàn đản tăng đần bả, dưỡng sự bất cứ, ngũ không ngon, dặng kinh trâm chề, có kinh trước tháng, có kinh sau tháng, tinh thần suy nhược, ăn uống ít, đầu óc lơ lơ hao tinh huyết, lêm băng, bạch đới, cổ thài gần ngày, thài chết trong bụng, sanh sản rời bất tinh non sự, thài nam ngang khó đẻ, dễ rời là máu, da mặt mề vàng.

2. Liệt vị uống thuốc này sin cũ trong ta mà dùng thuốc, còn nhiều các thứ thuốc nữa nói không hết đi có in sách thuốc catalogue) chừ rời, liệt vị muốn coi xin

gửi thư lại tiệm tôi xin gói luôn, thuốc này có ba giá,
1 hướn 1.00
1 " 0.50
1 " 0.30

Cường-chứng B8-thần

Hải cầu thận hướn
Người ta sống lâu và mạnh khoẻ là chủ về 3 thứ này: tinh, khí, thần, nếu ai kém thứ gì mà không bồi bổ ngay thì sẽ không lâu dặng giải ở trên đời, thứ thuốc này chế luyện lại bên tinh thành Quang Đổng gửi sang bán lại tiệm tôi đây ai ai cũng đều mua dùng thực là đủ thì lui nghiệm chủ trị các bệnh sau này, chừ quân tử muốn mua dùng sin gửi thư lại tiệm tôi, tôi sin gửi contre remboursement luôn.

3. Thần thủy không đủ, 2e Huyết kém khi hư. 3e Lao tâm lơ lơ an ngữ không ngon. 4e Đêm ngủ đi tỉnh bần thinh bách đới ra hoai không hết. 5e Giao cấu không đầy ra khô khô nước. 6e Tai kêu. U dục con mắt lơ lơ. 7e Chân tay yếu đuối, thân thể gầy mòn. 8e Hoa học lèn đầu ho hen mất tiếng.

Thứ thuốc này bất kỳ người già trẻ đản ông đản bà đều uống dặng cả.
Giá tiền: Ve lớn . . . 1 \$ 00
Ve nhỏ . . . 0 \$ 50

THƯƠNG TRƯỞNG

Giá các thứ hàng hóa xuất cảng

Table with 3 columns: CÁCH VẬT THỦ SẢN, CÁN TA, GIÁ ĐẠC. Lists various goods like silk, cotton, and their prices.

XI-DONG MAT-XAY ĐEN

Từ làm ri làm

Hiệu con Rồng

HAO-VINH Công-ty

(Hàng ANNAM)
306th, Rue Lefebvre, Saigon
AGENTS EXCLUSIFS

GRAVURE
SUR MÉTAUX ET MARBRES

TIỆM KHÁC CON DẤU
CORDONNERIE.—CHAPELLERIE
Tonknoise

TIỆM ĐÓNG GIÀY

Tôi mới lập thêm một Tiệm đóng giày và bán nón theo kiểu Langsa tôi có commandé đủ các mẫu da, chừ qui vớ muốn dùng xin cứ viết thư cho tôi mà lấy mẫu da và lấy (Catalogue) mà coi kiểu có giá cả hẳn hoi.

* Vì nào muốn mua si sẽ có giá riêng xin viết thư thương nghị.

NGUYỄN-CHÍ-HÒA,
7 Rue Catinat, Saigon.

Cách làm mau té tiền

Viết thư cho Hãng Annam, Hào-vinh Côngty, 146 bis, Rue Lefebvre, biểu gởi contre-remboursement (cách tiền trao của lãnh nơi nhà đây thếp) một hộp một trăm ve dẫu. Essence de menthe, hiệu Lô-Tiên, tốt nhất trong cõi Đông dương, giá là mười tám đồng (15 \$ 00) mà thôi. Về bán lẻ lại cho trong vòng quen lớn một ve hai cái (0 \$ 20) — mỗi ve lời 5, một trăm ve lời 5 đồng bạc.

Bán một hộp lời 5 đồng bạc, mười hộp lời năm chục, một trăm hộp lời năm trăm đồng bạc!

Viết thư đi, đừng bỏ qua dịp làm té tiền, ồng làm. Bang đầu lời ít sau lời nhiều, bán buôn quen thói, làm giàu chẳng bao lâu!

Cho không! Hầy coi cho kỹ. — Kể từ ngày nay một trăm người nào gởi thư đến mà mua dẫu trước, Hãng Annam Hào-vinh Côngty sẽ vui lòng gởi cho không một kilo xabong mặt xáy thiệt, hiệu ngựa một sừng. (Le Licorne), tốt nhất trong cõi Đông-Dương hay là một ve dẫu thơm Essence pour Lotion, Eau de Cologne, Quinine, foin coupé để làm đủ một lít các thứ dẫu thơm ấy), tùy thích ai muốn thứ nào cũng được!

Hầy viết thư mau đi, đừng bỏ mất cơ hội làm té tiền ồng làm!
Hãng Annam, Hào-vinh & Co
146 bis Rue Lefebvre Saigon
Kính đôn.

SOCIÉTÉ DES TABACS

DE L'INDOCHINE

(Đông-dương Yên diệp Công-ty)

Tư-bổn: 6.000.000 fr.

Chính sở Công-ty tại **PARIS**

Sở Cai-trị và công-xưởng tại **HANOI**

Đền-diện trông thuộc lá tại **KIM-XUYÊN và VĂN-KHÊ**

Hiện có những thứ sau này gởi bán trong các hiệu:

XI-GÀ. NINA.

Thuốc chữa vắn:

COQ (Con gà)

Thuốc vắn:

FAVORITES. MÉTROPOLES

vắn vắn

Và thứ thuốc lá vắn, chiếu khách, hiệu

PAGODE (Cải chùa)

KHOẢN CHẤT THỦY
(Nước suối kim thạch)

VICHY (Logo)
PHÁP-QUỐC-TUYÊN

VICHY CÉLESTINS

Có bán nguyên ve | Trị bệnh đau Thận, bệnh đau Bàng-quang, bệnh Phồng-vỏ nửa ve. | Trị bệnh đau gan và bệnh đấm | Trị bệnh đau gan và bệnh đấm

VICHY GRANDE-GRILLE | Trị bệnh thương ỉ, trừ đấm, đấm

VICHY HOPITAL | trị bệnh thương ỉ, trừ đấm, đấm

Hầy coi chừng đồ giả mạo. khi mua phải chỉ cho đúng thứ nước nàu mình muốn dùng.

VICHY-ÉTAT BIỀU TÊ
là muối tự nhiên trong nước suối sỳ mà ra. — Có hộp và có ve.

PASTILLES VICHY-ÉTAT | mỗi khi ăn cơm rồi uống chừng 2, 3 hoản thì dễ tiêu hóa.

COMPRIMÉS VICHY-ÉTAT | dùng để cho mình dọn nước xít (Môi-khi-chất).

PHẢI DÙNG THUỐC BÒ VÀ TRỊ ĐÁM
THIỆT HIỆU LÀ

ELIXIR TONIQUE ANTIGLAIREUX
Của ông lương-y GULLIÉ

Từ làm mười năm nay thuốc ELIXIR có chế đường của quan lương-y GULLIÉ lấy làm thần hiệu trong những bệnh HƯ PHẾ, đau trong TÌ VỊ, đau nơi TRÁI TIM, ĐAU GAN, ĐAU MINH, RẾT VỎ DA, hoặc CHÓI NƯỚC, BỊNH KIẾT, BỊNH HỒ DAI, BỊNH CÚM, GHỀ CHỐC NGOÀI DA và bệnh có TRÙNG LẠI TRONG BỤNG.

Ấy là một thứ THUỐC XÒ rõ tiền và rất hiệu nghiệm làm cho HUYẾT RA TINH KIẾT. Những bệnh gốc bởi ĐÁM hay là MẬT phát ra thì uống nó hầy lăm.

Bất kì thuốc trị đấm nào mà không có dấu ký tên PAUL GAGE thì chớ dùng.

LẠI CÓ MỘT THỨ

THUỐC HOÀN XÒ
nữa cũng rút trong thứ Elixir Tonique Antiglaireux của quan lương-y Gullié.

Còn nh chỗ trữ thuốc này là nhà: PAUL GAGE FILS, nhứt hàng bạc chố y sanh, đường GRENELLE ST-GERMAIN môn bài số 9, ở tại thành PARIS.

VÀ TRONG CÁC ĐƯỢC PHÒNG HỮU ĐỒ BÁN

CÓ MỘT MINH NHÀ NÀY CÓ QUYỀN
THAY MẶT CHO NHÀ ĐỨC SÙNG VÀ LÀM XE MÁY

TẠI THÀNH St-Étienne

Mà thôi

Mons F. MICHEL, CAFFORT Successeur & đường Catinat số 36 SAIGON

Có Bán SÙNG
thứ và đủ kiểu. BỊ,
THUỐC, ĐẠN, XE-MÁY, ĐỒNG-HỒ,
và đồ NỮ-TRANG. Đồ đã tốt lại giá rẻ

Lục-Châu muốn mua vật chi thì xin đi thư như vậy.

M. F. MICHEL, CAFFORT Successeur, 36 rue Catinat. — SAIGON.

Certifié le tirage a:
Nouf cents vingt pas.
Saigon le 8 juillet 1919

Saigon — Imp. de l'Union
L'Administrateur Gérant NGUYỄN-VĂN-CỬA